

Sygn. akt III AUz 118/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Bożena Grubba (spr.)

Sędziowie: SA Aleksandra Urban

SA Maciej Piankowski

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2016 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z odwołania (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.

z udziałem zainteresowanego W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o składki na ubezpieczenie społeczne

zażalenia (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

na punkt drugi postanowienia Sądu Okręgowego w Słupsku - V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 marca 2016 r., sygn. akt V U 1693/13

postanawia:

1. zmienić punkt drugi zaskarżonego postanowienia w ten sposób, iż odstąpić od obciążenia (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. kosztami procesu pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.,
2. odstąpić od obciążenia pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kosztami postępowania zażaleniowego.

SSA Bożena Grubba SSA Aleksandra Urban SSA Maciej Piankowski

Sygn. akt III AUz 118/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy, wydając decyzje dotyczące płatnika składek (...) Spółki z o.o. w S. w zakresie ustalenia wysokości podstawy składek na ubezpieczenie społeczne, wydał decyzje osobne dla każdego ubezpieczonego - pracownika tego samego pracodawcy.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia zasadności decyzji z dnia 30 lipca 2013 r., stwierdzającej, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne W. P. jako pracownika u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. wynosi w poszczególnych miesiącach kwoty wskazane w decyzji.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., uznając, że rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego, a mianowicie postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Słupsku pod sygn. akt V U 1618/13 o ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 22 maja 2014 r. wydanym w sprawie V U 1618/13 zmienił decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., stwierdzając, że kwoty świadczeń wypłaconych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez (...) Sp. z o.o. na rzecz jej pracowników w okresie od lipca 2010 r. do grudnia 2012 r. nie stanowią podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji i oddalił odwołania (...) Sp. z o.o. (sygn. akt III AUa 1524/14). Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2015 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej (...) Sp. z o.o. do rozpoznania (II UK 245/15).

Pismem procesowym z dnia 17 marca 2016 r. (...) Sp. z o.o. cofnęła odwołanie i zrzekła się roszczenia w całości, wniosła o umorzenie postępowania oraz o nieobciążanie płatnika składek kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że cofnięcie odwołania pozostaje w związku z wynikiem sprawy V U 1618/13 Sądu Okręgowego w Słupsku. Wniosek o nieobciążanie płatnika kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. uzasadniano tym, że wydanie przez organ rentowy wielu decyzji dotyczących wysokości podstawy składek na ubezpieczenie społeczne osobno do każdego ubezpieczonego (pracownika tego samego pracodawcy) nie powinno przekładać się na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa procesowego stron.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 marca 2016 r., sygn. akt V U 1693/13 Sąd Okręgowy w Słupsku umorzył postępowanie (pkt 1) oraz zasądził od odwołującej się (...) Sp. z o.o. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. 180 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że nie znalazł podstaw, by w ogóle nie obciążać płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego. O kosztach procesu w niniejszej sprawie orzeczono zatem na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 i 108 § 1 k.p.c., zasądając od (...) Spółki z o.o. w S. jako przegrywającej sprawę, koszty poniesione przez ubezpieczonego tytułem zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy zasądził kwotę 180 zł stanowiącą minimalne wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym należną w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu wynosi powyżej 500 zł do 1.500 zł, tj. w oparciu o § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490 ze zm.).

Sąd Okręgowy miał jednocześnie na względzie, że w pierwszych 6 sprawach, tj. VU 1682/13, VU 1673/13, VU 1683/13, VU 1692/13, VU 1693/13, VU 1702/13 biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu we wszystkich rozpoznawanych tego dnia sprawach zasądził od (...) Spółki z o.o. w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. łącznie kwotę 2.400 zł tytułem kosztów procesu. Wartość przedmiotu sporu we wszystkich rozpoznawanych tego dnia sprawach kształtowała się w granicach 19.386 zł. Wynagrodzenie radcy prawnego przy takiej wysokości przedmiotu sporu wynosi 2.400 zł - § 6 pkt 5 ww. rozporządzenia. Skoro zatem Sąd w ww. sprawach przyznał łącznie wynagrodzenie w takiej wysokości, żądanie w pozostałym zakresie należało uznać za nadmierne, nie uzasadnione nakładem pracy. W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy na etapie postępowania przed ZUS mógł połączyć w jednej decyzji co najmniej tyle spraw, co Sąd Okręgowy na wokandzie w dniu 22 marca 2016 r. z uwagi na to, że wszystkie dotyczyły tego samego stanu faktycznego, a nie wydawać do każdego pracownika osobną decyzję, a następnie składać jednobrzmiące odpowiedzi na odwołanie oraz domagać się

w każdej ze spraw kosztów zastępstwa procesowego. Połączenie spraw wszystkich pracowników czyniłoby proces z uwagi na liczbę zainteresowanych trudnym do przeprowadzenia, jednakże pogrupowanie spraw w rozsądnej dla realizacji liczbie było – w ocenie Sądu - jak najbardziej uzasadnione.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł płatnik składek – (...)

Sp. z o.o., zaskarżając w całości postanowienie zawarte w pkt 2 wyroku, obciążające płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego i wnosząc o jego uchylenie i odstąpienie od obciążania płatnika składek kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującej Spółki na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie płatnika składek - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Przepis § 3 omawianego przepisu stanowi, iż do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (radcę prawnego) zalicza się: 1) wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcy prawnego), 2) koszty sądowe oraz 3) koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Na mocy art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 623) strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku uiszczania kosztów sądowych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36. Należy podkreślić, że zwolnienie ustawowe odnosi się wyłącznie do kosztów sądowych, a zatem opłat i wydatków (art. 2 ust. 1 ww. ustawy).

Przepisy prawa, poza szczególną sytuacją uregulowaną w art. 102 k.p.c., nie przewidują możliwości zwolnienia strony od obowiązku zwrotu przeciwnikowi wygrywającemu sprawę kosztów zastępstwa procesowego. Zwolnienie strony przeciwnej względem strony reprezentowanej przez radcę prawnego z obowiązku ponoszenia należnych mu kosztów zastępstwa procesowego musi być zatem ograniczone do wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadków.

Wobec powyższego przypomnieć należy, że w niniejszej sprawie płatnik składek cofnął odwołanie od decyzji organu rentowego z uwagi na negatywny dla niego wynik innego, analogicznego postępowania (V U 1618/13 Sądu Okręgowego w Słupsku), co skutkowało umorzeniem postępowania.

Jak stanowi art. 203 § 2 k.p.c. pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Jednakże na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już wcześniej nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego. Podkreślenia wymaga bowiem, że cofnięcie pozwu czy środka zaskarżenia traktowane jest jako przegranie sprawy z wyjątkiem sytuacji, gdy cofnięcie wywołane jest zaspokojeniem roszczenia. W tej sytuacji procesowej pozwany jest traktowany jak wygrywający proces, dlatego - o ile złoży wniosek - należy mu się zwrot kosztów procesu.

Przepis art. 203 k.p.c., z mocy odesłania w art. 13 § 2 k.p.c., ma zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których odwołanie od decyzji pełni rolę pozwu.

W realiach niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że przyczyną cofnięcia odwołania nie było zaspokojenie roszczenia płatnika składek przez ZUS. Zatem ubezpieczony, jako strona przegrywająca spór, winien stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. zwrócić pozwanemu koszty niezbędne do celowej obrony. Do takiej celowej obrony w świetle powołanego przepisu należy również sporządzenie i wniesienie w imieniu pozwanego odpowiedzi na odwołanie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, odmiennej od stanowiska Sądu Okręgowego, okoliczności rozpoznawanej sprawy przemawiają jednak za odstąpieniem od obciążania płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego na podstawie art. 102 k.p.c.

W świetle utrwalonego w orzecznictwie i doktrynie stanowiska, okoliczności o których mowa w art. 102 k.p.c., dotyczą nie tylko samego przebiegu procesu, lecz także okoliczności pozostających poza postępowaniem, np. takich jak stan majątkowy czy sytuacja życiowa stron. Nie jest zatem wystarczające dla odstąpienia od obciążenia ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego pozwanego powoływanie się na jego działalność opozycyjną. Zgodzić się jednak należy z poglądem, zgodnie z którym szczególne znaczenie dla możliwości zastosowania art. 102 k.p.c. ma ocena sposobu prowadzenia procesu przez stronę z punktu widzenia zasad współżycia społecznego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Odwoławczy przypomina, że postanowieniem z dnia 16 grudnia 2013 r. postępowanie w niniejszej sprawie zostało zawieszono z uwagi na wynik innego toczącego się postępowania cywilnego. W związku z niekorzystnym dla płatnika rozstrzygnięciem postępowania V U 1618/13 Sądu Okręgowego w Słupsku, które rzutowałoby również na wynik niniejszej sprawy, płatnik składek cofnął odwołanie przed podjęciem czynności na rozprawie, co zapobiegło konieczności dalszego prowadzenia postępowania i generowaniu związanych z tym kosztów.

Zważyć nadto należy, że organ rentowy reprezentowany był w procesie przez radcę prawnego będącego jego pracownikiem i nie poniósł wysokich nakładów na prowadzenie procesu. Czynności radcy prawnego pozwanego organu rentowego obejmowały wyłącznie wniesienie – jednobrzmiącej w wielu analogicznych sprawach toczących się przed Sądem Okręgowym w Słupsku - odpowiedzi na odwołanie i stawiennictwo na rozprawie obejmującej rozpoznanie wniosku o umorzenie postępowania w związku z cofnięciem odwołania.

Sąd Odwoławczy, przyjmując, że w sprawie zachodzi przedstawiony powyższej szczególny wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. miał także na uwadze, że na rzecz pozwanego zasądzono koszty zastępstwa procesowego w postępowaniach w analogicznych sprawach toczących się między tymi samymi stronami (np. o sygn. akt V U 1635/13, V U 1655/13, V U 1656/13), w których doszło do oddalenia odwołania (...) Sp. z o.o. Zdaniem sądu odwoławczego nie ma podstaw do mnożenia kolejnych kosztów na rzecz organu rentowego.

Przypomnieć wypada stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 11 maja 2012 r., I UZ 17/12 (OSNP 2013 nr 11-12, poz. 141), w którym Sąd ten uznał, że wydanie przez organ rentowy wielu decyzji dotyczących wysokości podstawy składek na ubezpieczenie społeczne osobno do każdego ubezpieczonego (pracownika tego samego pracodawcy) nie powinno przekładać się na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa procesowego stron. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy nadał znaczenie okoliczności wydania indywidualnych decyzji zwłaszcza przy ocenie zaistnienia szczególnego przypadku przewidzianego w art. 102 k.p.c. Wskazał, że wynikiem postępowania toczącego się w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników jednego pracodawcy powinna być jedna decyzja skierowana do płatnika składek, jako jedyne go dłużnika. Wydanie wielu decyzji (dotyczących każdego zainteresowanego pracownika z osobna) jest zabiegiem czysto technicznym

i nie powinno się przekładać na zwielokrotnienie kosztów pomocy prawnej udzielonej stronom, w szczególności dlatego, że stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie uznał, że nakład pracy pełnomocnika pozwanego we wszystkich sprawach z odwołań (...) Sp. z o.o. od indywidualnych decyzji o ustalenie podstawy wymiaru składek nie jest o wiele większy, niż gdyby prowadzona była jedna sprawa z udziałem wszystkich zainteresowanych. Również zatem niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces - pozwanego do stopnia złożoności sprawy i nakładu pracy pełnomocnika, przy uwzględnieniu przedmiotu sporu oraz przebiegu postępowania sądowego, przemawiała za uznaniem takiej sytuacji za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c.

W opisanej sytuacji obciążanie płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w niniejszej sprawie pozostawałoby w sprzeczności ze społecznym poczuciem sprawiedliwości.

Uznając, że uzasadnione jest odstąpienie od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego stosownie do art. 102 k.p.c., Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w punkcie pierwszym sentencji.

W punkcie drugim sentencji Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kosztami postępowania zażaleniowego, działając na podstawie art. 102 k.p.c.

SSA Bożena Grubba SSA Aleksandra Urban SSA Maciej Piankowski